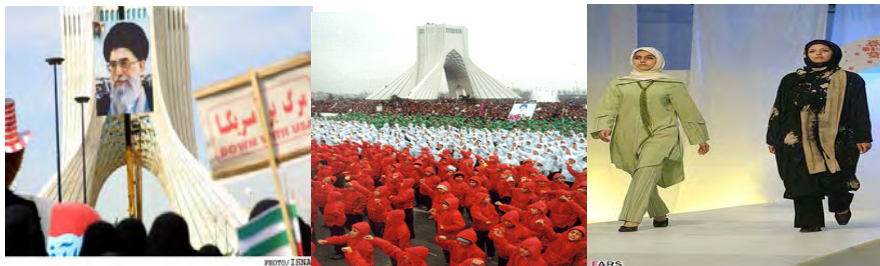

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

זרקור לאיראן

אוקטובר 2009 – מהר 1388
לשבוע שבין 15/10/09 – 22/10/09
עורך: רו צימט

במוקד אירועי השבוע:

- ✓ איש הדת הבכיר, איתאללה מנת'רי, מוציא פסק הלכה נגד פיתוח נשק גרעיני והשימוש בו.
- ✓ בעקבות הפיגוע במחוז סיסתאן-בלוצ'יסתאן: איראן שבה ומאשימה את המערב בתמיכה בטרור.
- ✓ סערת השבוע: בתו של יועצו הבכיר של הנשיא אחמדינ'אד ביקשה מקלט מדיני בגרמניה.
- ✓ אישה – הישארי בבית! ביקורת שמרנית גוברת כנגד שילוב נשים בפוליטיקה.
- ✓ ויכוח גובר בנוגע להשלכות הבריאותיות של חסימת שידורי לוויין וטלפונים סלולאריים על-ידי השלטונות.
- ✓ תמונות השבוע: המנהיג העליון, עלי ח'אמנ'האי, בפגישה עם חוקרות קוראן איראניות.

המימד ההלכתי של תוכנית הגרעין האיראנית: פסק הלכה של איש הדת הבכיר, איתאללה מנת'רי, נגד נשק גרעיני

איש הדת הבכיר, איתאללה חסין-עלי מנת'רי (Hossein-Ali Montazeri), הנחשב לאחד ממתנגדיו הבולטים של המשטר האיראני, פירסם בשבוע שעבר פסק הלכה לפיו פיתוח נשק גרעיני ושימוש בו אסורים על-פי ההלכה האסלאמית.

פסיקתו של מנתט'רי ניתנה בעקבות שאילתא הלכתית, שהפנה אליו לאחרונה בעניין זה איש הדת הליברלי והאינטלקטואל, מחסן כדיוור (Mohsen Kadivar). בשאילתא ציין כדיוור, כי על אף פי שגם האופוזיציה הרפורמיסטית באיראן תומכת בזכותה של איראן לטכנולוגיה גרעינית, היא מסתייגת ממדיניות החוץ האיראנית, שאינה משרתת לדעתה את האינטרסים הלאומיים של איראן.

כדיוור כתב, כי לנוכח דיכוי אזרחי איראן על-ידי שלטונות המדינה לא ניתן לבטוח בהנהגה האיראנית, שתיישם את מחויבויותיה לאמנות ולהסכמים הבינלאומיים. המשטר האיראני נשלט לדברי כדיוור על-ידי אנשי צבא ומשמרות המהפכה, שמעולם לא נחשבו למדינאים טובים, ואלה סבורים שכל דבר ניתן לפתור בכוח והם אף אינם נתונים לפיקוח יעיל מצד המג'לס ומועצת המומחים. כדיוור ביקש לפיכך את התייחסותו של מנתט'רי לעמדה הנדרשת ביחס לשימוש באנרגיה גרעינית לצרכים צבאיים: האם מותר להשקיע בפיתוח נשק גרעיני, במיוחד לנוכח האפשרות, כי "ההרפתקנים" הרבים הפועלים בקרב אנשי הצבא והמדינאים באיראן עלולים לעשות שימוש בלתי-ראוי בנשק זה; האם ניתן להתיר על-פי ההלכה האסלאמית שימוש בנשק גרעיני במקרים מסוימים; והאם ניתן להכריז, כי השימוש בנשק גרעיני מנוגד באופן מוחלט לאסלאם ולפיכך פיתוחו אינו מקובל בשום תנאי ועל-ידי גורם כלשהו ויש לחתור למזרח תיכון מפורז מנשק גרעיני ומנשק להשמדה המונית.

בפסיקתו של מנתט'רי, שניתנה ב-14 באוקטובר, נכתב, כי יש לאסור כליל על פיתוח נשק גרעיני ונשק להשמדה המונית. השקעה בנשק גרעיני ופיתוחו על-ידי מדינה כלשהי, פסק איש הדת הבכיר, מהווים בזבוז המשאבים הלאומיים ואיום על מדינות נוספות המוביל לאובדן האמון במדינה המפתחת נשק זה ולפגיעה ביחסיה עם יתר מדינות העולם. השימוש בנשק זה גורם להרג חפים מפשע וכן לפגיעה בדורות הבאים ולפיכך הוא מנוגד להלכה האסלאמית. פיתוח נשק כזה אסור איפוא מבחינה הגיונית והלכתית ועל אזרחי המדינה המפתחת נשק כזה לפעול על מנת למנוע ממנהיגיו להמשיך בכיוון זה בכל דרך אפשרית. על האנושות, ובעיקר על המוסלמים, לפעול תוך שימוש בערבויות בינלאומיות לאסור על כלל המדינות לפתח נשק זה ולעשות בו שימוש (גויא, 16 אוקטובר).

יצוין, כי אנשי דת באיראן נדרשו גם בעבר למימד הדתי-הלכתי של תוכנית הגרעין האיראנית. גורמים איראנים בכירים טענו בשנים האחרונות במספר הזדמנויות, כי המנהיג העליון, איתאללה עלי ח'אמנהאי, אף הוציא בעבר פסק הלכה (שמעולם לא פורסם) האוסר על פיתוח נשק גרעיני וקבע, כי הוא מנוגד להלכה האסלאמית, כיוון שהאסלאם אוסר על הרג ללא אבחנה של חפים מפשע גם במהלך מלחמות. איש הדת מחסן ע'רויאן (Mohsen Gharavian), לעומת זאת, צוטט בפברואר 2006 באומרו, כי השימוש בנשק גרעיני מותר על-פי ההלכה האסלאמית. ע'רויאן, שהינו אחד מתלמידיו של איש הדת הבכיר האולטרה-שמרני, איתאללה מחמד-תקי מצבאח-ידי (Ayatollah Mohammad Taqi Mesbah-Yazdi), ביטא את עמדתו לפיה אין כל בעיה הלכתית בשימוש באנרגיה אטומית לצרכי שלום בדומה לשימוש במקורות אנרגיה אחרים. זאת ועוד,

בשעה שכל העולם חמוש בנשק גרעיני, טבעי הדבר שקיים צורך לעשות שימוש בנשק זה בעת התמודדות עם יריב השווה מבחינת עוצמתו הצבאית (רוז אונליין, 16 פברואר, 2006).

בעקבות הפיגוע בעיר סרבאז: איראן שבה ומאשימה את המערב בתמיכה בטרור

איראן שבה והאשימה השבוע את ארה"ב ואת בריטניה באחריות לפיגוע ההתאבדות, שארע ביום ראשון בעיר סרבאז שבאיזור פ'ישין במחוז סיסתאן-בלוצ'יסתאן בדרום מזרח המדינה. בפיגוע נהרגו למעלה מ-40 בני אדם, ביניהם מספר בכירים במשמרות המהפכה, וכמה עשרות בני אדם נוספים נפצעו. בין ההרוגים נור-עלי שושטרי (Nour-Ali Shoushtari), סגן מפקד כוחות היבשה של משמרות המהפכה, ורג'ב-עלי מחמדזאדה (Rajab-Ali Mohammadzadeh), מפקד משמרות המהפכה במחוז סיסתאן-בלוצ'יסתאן. הבכירים נהרגו בעת שמחבל מתאבד פוצץ עצמו בדרכם לוועידה של ראשי שבטים במחוז בנושא "אחדות השבטים הסונים והשיעים". את האחריות לפיגוע נטל ארגון הטרור ג'נדאללה, הפועל בשם בני המיעוט הבאלוצ'י במחוז סיסתאן-בלוצ'יסתאן.

נור-עלי שושטרי, סגן מפקד כוחות היבשה של משמרות המהפכה, שנהרג בפיגוע

יו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני, טען בעקבות הפיגוע, כי הפיגוע הינו תוצאה של הסטנדרטים הכפולים בגישתה של ארה"ב ביחס לטרור וביטוי לעוינותה של ארה"ב כלפי איראן ולמדיניותה כנגד האינטרסים הלאומיים האיראנים. הוא ציין, כי בידי איראן מידע רב בנוגע לקשריה של ארה"ב עם גורמי טרור במחוז סיסתאן-בלוצ'יסתאן (פארס, 18 אוקטובר). מפקד משמרות המהפכה, מחמד-עלי ג'עפרי (Mohammad Ali Ja'fari), האשים את שירותי המודיעין של ארה"ב, בריטניה ופקיסטאן בתמיכה בארגון "ג'נדאללה" ומסר, כי משלחת איראנית צפויה לצאת בקרוב לפקיסטאן כדי להציג בפני ממשלת פקיסטאן את העדויות שברשות איראן בעניין זה (איסנ"א, 19 אוקטובר).

גם היומון השמרני רסאלת הטיל את האחריות לפיגוע על ארה"ב והאשים אותה בסיוע להתבססות קבוצות טרוריסטיות בעיראק ובאפגניסטאן. המתקפה האמריקאית על אפגניסטאן וגירוש הטאלבאן ממדינה זו, נטען ברסאלת, הביאו להתבססות קבוצות טרור עצמאיות הפועלות בהשראת אלקאעדה בגבולותיה המזרחיים והמערביים של איראן (רסאלת, 19 אוקטובר). ואילו היומון ג'ואן טען, כי לא ניתן להאמין שקבוצה טרוריסטית קטנה כדוגמת ג'נדאללה יכולה לבצע פיגועי טרור כה רבים באיראן ללא סיוע מצד שירותי המודיעין

האמריקאים והציונים. מעיון במסמכים אסטרטגיים, שפורסמו על-ידי מכוני מחקר אמריקאים, עולה בבירור, כי כל פיגועי הטרור הם פרי תכנון מוקדם כנגד העם האיראני (ג'ואן, 19 אוקטובר). גם שמו של המוסד הישראלי הועלה בהקשר לפיגוע הטרור. במאמר מערכת, שפירסם כיהאן האשים היומון את "המוסד" בהענקת סיוע באימונים, מודיעין וציוד לג'נדאללה ואף טען, כי מעורבותה כביכול של ישראל בפיגוע קשורה לזעם שהתעורר בישראל בעקבות פרשת דוח גולדסטון (כיהאן, 20 אוקטובר).

במקביל האשימו גורמים איראנים בכירים גם את פקיסטאן, כי היא אינה עושה די על מנת למנוע את פעילות ארגון ג'נדאללה בשטחה ואינה משתפת פעולה עם איראן במאבק נגד הארגון.

הפיגוע בסרבאז מצטרף לשורה של עשרות פיגועים, שביצע ארגון ג'נדאללה במחוז סיסתאן-בלוצ'יסתאן מאז הקמתו בשנת 2003. בפיגועים אלה נהרגו מאות אזרחים ואנשי כוחות הביטחון האיראנים. בדצמבר 2008 ביצע הארגון באמצעות מכונית תופת את פיגוע ההתאבדות הראשון שלו בו נהרגו מספר קציני משטרה. בחודש מאי שעבר נהרגו כ-25 בני אדם ולמעלה מ-120 נפצעו בפיגוע תופת במסגד שיעי בזאהדאן, בירת המחוז, שגם לו קיבל הארגון אחריות. לטענת איראן מקיים הארגון, שבראשו עומד עבד אלמאלכ ריגי (Abdolmalek Rigi), קשרים עם רשת אלקאעדה וכן זוכה לסיוע מצד שירותי המודיעין של בריטניה וארה"ב.

לפני מספר חודשים הועברה האחריות הביטחונית באזור הגבול המזרחי של איראן לאחריות משמרות המהפכה במסגרת המאמצים להגביר את הביטחון באזור.

סערת השבוע: בתו של יועצו הבכיר של אחמדינז'אד ביקשה מקלט מדיני בגרמניה

התקשורת האיראנית עסקה השבוע בהרחבה בעריקתה לגרמניה של נרגס כלהור (Narges Kalhor), בתו של מהדי כלהור, יועצו הבכיר של הנשיא אחמדינז'אד לענייני תקשורת. נרגס, סטודנטית בת 25 לעיצוב גרפי ולקולנוע, נסעה לגרמניה לצורך הצגת סרטה הקצר בפסטיבל סרטים בנושא זכויות אדם בנירנברג. ימים ספורים לפני שאמורה הייתה לשוב לאיראן ביקשה נרגס משלטונות גרמניה מקלט מדיני.

בראיונות לכלי תקשורת מערביים אמרה נרגס, כי היא סבורה שבנסיבות הנוכחיות אין זה ראוי עוד לשמור על שתיקה בנוגע למצב באיראן. היא הביעה תקווה, שאביה יראה את סרטה העוסק בעינויים וישנה את עמדותיו. בנוגע להחלטתה לבקש מקלט מדיני בגרמניה אמרה נרגס, כי החליטה להישאר בגרמניה, לאחר שהזרהרה בשיחת טלפון מאיראן, כי היא עלולה להיעצר אם תשוב לאיראן בשל סרטה הביקורתי כלפי המשטר האיראני, שהוצג בפסטיבל הסרטים. לדבריה, לא היה כל קשר בינה לבין אביה בחודשים האחרונים, לאחר שזה עזב את הבית (www.thelocal.de, 14 אוקטובר).

מהדי כלהור אישר בשבוע שעבר את הדיווחים על עריקת בתו והדגיש, כי לא היה מודע להחלטתה. לדבריו, נוצלה בתו על-ידי אויבי איראן, שביקשו להשתמש בה לצרכי התעמולה שלהם תוך ניצול היותה בתו. כלהור ציין, כי לאחר שנפרד מאשתו בשנה שעברה המשיכה נרגס לגור עם אימה. הוא מסר, כי אשתו ביקשה להתגרש ממנו בשל חילוקי דעות פוליטיים ביניהם לנוכח המשך שיתוף הפעולה בינו לבין הנשיא אחמדינז'אד.

את ההחלטה לעזוב את איראן קיבלה נרגס בעצמה, אמר מהדי, והוא שמע על כך מאמצעי התקשורת. הוא הוסיף, כי בשנה האחרונה לא היה בקשר עם בתו וכי הוא אינו יודע מה הסיבה להחלטתה לערוק לגרמניה. לדבריו, הוא מעולם לא ניסה לכפות את דעותיו על ילדיו והחלטת בתו להצטרף לחוגי האופוזיציה הרפורמיסטית ולעזוב את איראן התקבלה על-ידה בלבד. בראיונות לסוכנויות ידיעות איראניות ייעץ מהדי לבתו, שלא להפוך מכשיר בידי אויביה של איראן ולא לבחור במסלול, שאין ממנו דרך חזרה.

נרגס כלהור (www.thelocal.de)

פרשת עריקתה של נרגס הסתבכה עוד יותר, לאחר שאשתו של יועץ הנשיא, מעצומה טאהרי-מוסוי (Ma'sumeh Taheri Mousavi), הכחישה את דבריו בנוגע לגירושין ביניהם. בראיון, שהעניקה ליומון הרפורמיסטי אעתמאד, אמרה מעצומה, כי מעולם לא התגרשה באופן חוקי מבעלה וכי אין כל קשר בין הפרידה ביניהם לבין עניינים פוליטיים. מעצומה, העובדת כמדריכה במכללת רשות השידור האיראנית, אמרה, כי בעלה הוא שעזב את הבית בשנה שעברה זמן קצר לאחר שעבר ניתוח בלב. עוד ציינה מעצומה, כי נרגס ביקשה במספר הזדמנויות לשמור על קשר עם אביה, אך הוא מצדו לא גילה בכך עניין (מהר, 14 אוקטובר; אעתמאד, 15 אוקטובר).

אישה – הישארי בבית! ביקורת שמרנית גוברת כנגד שילוב נשים בפוליטיקה

על אף הכרזתו של הנשיא אחמדינז'אד לפני מספר שבועות בנוגע לכוונתו למנות לפחות שלוש נשים לתפקידי שרות בממשלתו ולאחר שהמג'לס דחה את מועמדותיו לתפקידי שרות החינוך והרווחה, הודיע השבוע יועצו הבכיר של הנשיא, מג'תבא ת'מארה האשמי (Mojtaba Samareh)

(Hashemi), כי אין בכונת הנשיא להציע אישה נוספת כמועמדת לאחד משלושת משרדי הממשלה שטרם אוישו (חינוך, רווחה ואנרגיה) (מהר, 17 אוקטובר).

דבריו של האשמי נאמרו על רקע ביקורת גוברת מצד חוגים שמרנים כנגד שילובן של נשים בתפקידים פוליטיים בכירים. איש הדת השמרני הבכיר, איתאללה לטפאללה צאפי-גלפ'איגאני (Ayatollah Lotfollah Safi-Golpayegani), מתח השבוע ביקורת חריפה על כוונת משרד הפנים למנות לראשונה מאז המהפכה האסלאמית נשים לתפקידי מושלות במספר מחוזות ברחבי איראן. בפגישה עם אנשי דת המכהנים כחברי מג'לס אמר איש הדת הבכיר, כי מינוי נשים כמושלות מנוגד ליסודות הדת. אף דת אינה מתייחסת בכבוד רב כל כך לנשים ומחייבת את הגברים לשרת את הנשים כמו האסלאם, אך אין משמעות הדבר, שיש לאפשר לנשים לבצע את עבודתם של גברים, אמר גלפ'איגאני (Press TV, 15 אוקטובר).

גם איש הדת הבכיר, איתאללה מכארם-שיראזי (Ayatollah Makarem-Shirazi), שהשתתף אף הוא בפגישה עם חברי המג'לס, הצטרף לביקורת כנגד שילובן של נשים במשרות פוליטיות בכירות. מכארם-שיראזי אמר, כי מדיניות הממשלה בסוגיות שונות, ובהן: נוכחות נשים באיצטדיוני כדורגל וכניסת נשים לממשלה, מקשה על המשך שיתוף הפעולה בינה לבין אנשי הדת הבכירים ועלולה להרחיק את אנשי הדת מהממשלה (מרדס סאלארי, 15 אוקטובר). יוזכר, כי גם לאחר הודעת הנשיא על כוונתו למנות נשים לתפקידי שרות בממשלתו הביעו אנשי דת שמרנים בכירים את הסתייגותם מעמדתו וביקשו ממנו לחזור בו מכוונתו.

בתוך כך פירסם השבוע השבועון יאלת'אראת (Yalsarat), ביטאון הקבוצה האסלאמית הרדיקלית, אנצאר חזבאללה, מאמר חריף כנגד שילוב נשים בפוליטיקה. הוצאת נשים ממשפחותיהן ושילובן בעבודות, שכל גבר יכול לבצע, מותירות את המשפחות ללא גבר וללא אישה ויוצרות מצב שבו ילדים גדלים ללא אמהות, ללא חינוך וללא אהבה. אמהות נעדרות ממשפחותיהן ופועלות בסביבה מעורבת של גברים ונשים האסורה מבחינה הלכתית, וכל זאת לצורך משכורת קטנה, שרובה מופנית ממילא לפעוטונים ולרכישת בגדים ומוצרי טיפוח ויופי. על הממשלה להשיב לשאלה, האם שילוב נשים בתפקידי שרות ומושלות נועד לפתור בעיה כלשהי או לרצות את המערב ולאמץ תפישות פמיניסטיות והאם האל והאמאם הנעלם שבעי רצון מריקון הבתים מהאמהות ומהתפרקות המשפחות. בחברה האסלאמית, נכתב במאמר, צריכה האישה להיות אם ומחנכת ולא שרה או מושלת (פרדא, 17 אוקטובר).

ויכוח בנוגע להשפעות הבריאותיות של חסימות תקשורתיות על-ידי השלטונות

מספר חברי מג'לס פנו השבוע לנשיא אחמדינז'אד בדרישה לחקור את השימוש באמצעים לחסימת שידורי לוויין וטלפונים סלולאריים בטהראן. הדרישה באה על רקע טענות גוברות מצד אזרחים ואמצעי תקשורת באיראן בנוגע להשלכות השליליות של השימוש באמצעי החסימה על בריאותם של אזרחי הבירה.

מומחים שונים הזהירו בשבועות האחרונים, כי השימוש המתרחב במערכות חסימה, שהותקנו על-ידי שלטונות איראן במספר אתרים ברחבי טהראן, מסכן את בריאותם של האזרחים. בין היתר הזהירו המומחים מפני השפעת החסימה על פוריותם של נשים וגברים וכן מפגיעה ברשתות החשמל והתקשורת בעיר. חלק מהמומחים אף הזהירו, כי החסימות עלולות לגרום לתאונות אוויריות.

גורמים במשרד התקשורת האיראני דחו טענות אלה וציינו, כי השפעתם של האמצעים בהם נעשה שימוש לחסימת שידורי לוויין מחו"ל וטלפונים סלולאריים מסוכנת פחות מזו של שידורי טלוויזיה, למשל. גם חלק מחברי המג'לס דחו את אזהרות המומחים וטענו, כי אין כל עדות לכך, שהחסימות מהוות סכנה בריאותית כלשהי. כך, למשל, טען חבר ועדת הבריאות של המג'לס, אמיר-חסיין קאזי-זאדה (Amir-Hossein Qazizadeh), כי השפעותיהם השליליות של האמצעים לחסימת שידורי לוויין קטנות מאלה של לוויני הריגול בהם נעשה שימוש על-ידי מדינות מסוימות. ועדת הבריאות של המג'לס זימנה בשבוע שעבר את נציגי משרדי ההגנה, התקשורת, המודיעין והבריאות וכן נציגים ממשמרות המהפכה כדי לדון בסוגיה (אעתמאד, 13 אוקטובר; רג'א ניו, 17 אוקטובר; תאבנאכ, 19 אוקטובר).

מתקן לחסימת שידורי לוויין בטהראן, מתוך:

<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/tehranbureau/2009/07/jamming-devices.html>

יצוין, כי בעקבות המהומות, שפרצו באיראן לאחר הבחירות האחרונות לנשיאות, הגבירו השלטונות את השימוש בחסימת שידורי לוויין ותקשורת סלולארית במסגרת המאמצים להגביל את האופוזיציה הרפורמיסטית ותומכיה ואת השפעת התקשורת הזרה על דעת הקהל באיראן.

תמונות השבוע: המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, בפגישה עם חוקרות קוראן

پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای

پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای

پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای